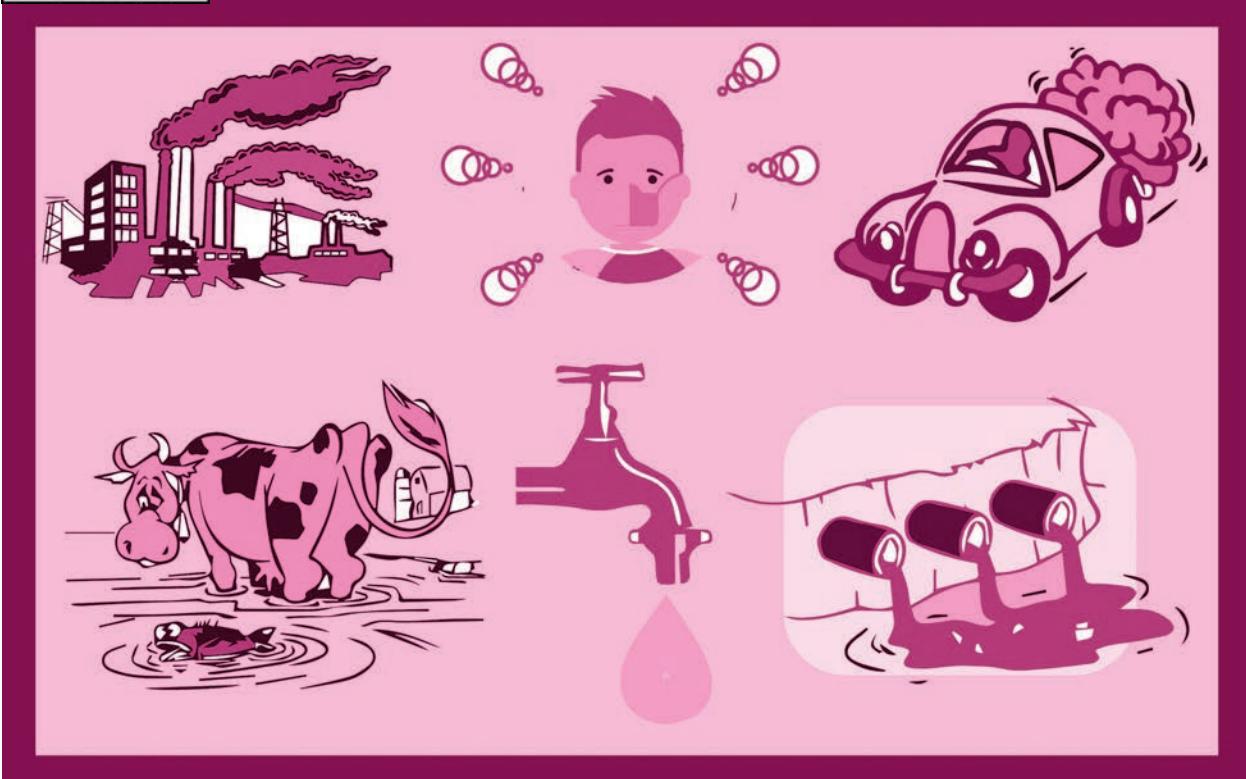

٢. ماحول

بُندو. پز هو. سماجهو ئ عمل ھر آظيو.

ڳوڻن ھر روز گار جا وسیلا پورا میسر نه هوندا آهن. ڳوڻن جا روهواسي ان ڪري پنهنجي آحيوڪا لاءِ شهرن ڏانهن ويندا آهن. کين اُتي ڪنهن نندي وڌي ڪارخاني يا ڪنهن آفيس ھر نوکري ملي ويندي آهي. ڪي ڳوناڻا وري مزوري ڪري يا هت گاڏي هلائي، شيون وڪلي پنهنجو پيت پالن ٿا. شهرن جي آدمشماري وڌندي رهي ٿي ئه هي وڌيڪ ڳُتيل بُلچندا وڃن ٿا. ڳوڻن جي هوا شُد، وُندڙءَ صڪت بخش هوندي آهي. شهرن ھر تازي هوا مشڪل ملندي آهي، انكري شهري ماڻهو اڪثر بيماريين ھر مُبتلا هوندا آهن.

شهرن جي صاف هوا کي جيڪي عناصر خراب ڪن ٿا، اُهي آهن:

- ڪارخانن مان نڪرنڌڙ دُونهون ئ زھريليون گئسون.

- بَسيئن، موئر گاڏين ئ بَيin واھڻن جو دُونهون.

- آمدرفت سبب ڦهلچنڌڙ متيءَ ئ اُڏامندڙ دَرَ.

اڪثر ڏنو ويو آهي تم شهرن جي پسگردائي ھر ڪيترائي ڪارخانا هوندا آهن، جن جو دونهون رات ڏينهن هوا کي خراب ڪندو رهي ٿو. ان کانسواء ڪارخانن مان نڪرنڌڙ ڪيميائي پدارتن سبب ٿيل گندو پاڻي، جنهن به نديءَ يا نالي ھر پوندو آهي، اُنهن جو پاڻي به خراب ٿي پوندو

آهي. اُهو پاڻي پيئن ته پري، پر بىن ڪمن لاءَ به ڪارگر نه هوندو آهي. اُهو پاڻي بَدِبُوءَ قهلائي هوا کي خراب ڪندو آهي.

اُچ هر شهر ۾ موتراكارون، موٽر سائڪلون، إسڪوٽر آٽور ڪشاڻيون پڻ وڏنديون رهن ٿيون. اُنهن واھلن جي دونهين ڪري به وايو مندل آشِد بُلچي ٿو.

شهرن ۾ اُھڙو ڪو رَستو مشڪل مِلندو، جتي آمڊرفت سبب دونهين سان گڏ متى نه اُذا مندي هاجي. اُها متى ۽ دَز گهرن، دوڪاندارن چاهي راهَييرن لاءَ نقصانڪار ٿئي ٿي.

هوا جي آشِدتا سبب شهري ماڻهن جي تندريستي بگڙجي ٿي. إهوي ڪارڻ آهي جو آچ جي شهري واتاوارڻ ۾ زڪار، ڪنگه، سهڪو ۽ ٿي. بي ۽ جهڙيون بيماريون عام بُلچي پيوان آهن.

پارت سرڪار طرفان وايو مندل کي شُد رکن لاءَ الڳ وياڳ قائم ڪيل آهي. ڪارخان واري ايراضي شهر کان باهر مُقرر ڪئي ويئي آهي.

هبيث چاڻايل اُپا و عمل ۾ آڻن سان شهري ماحول کي ڪي قدر شُد رکي سگهجي ٿو.

هر شهر ۾ جڳهه تي وٺ پوکيا وڃن، جيئن هوا صاف ٿيندي رهي. ڪارخان جو گيميائي پدارتن وارو پاڻي ندين، نالن ۾ شڌيڪرڻ ڪريا ڪرڻ کانپوءَ ئي ڇڏن گهرجي. رستا سنا ۽ ويڪرا هئن گهرجن ته جيئن متى گهٽ، اُذاامي. موٽر واھن گهٽ ۾ گهٽ دونهون قهلائين، إن لاءَ اُنهن جي وقت به وقت چڪاس ڪرڻ گهرجي.

نوان لفظ:

وسيلا = ساڏن،	آجيوڪا = روزي روٽي	وايو مندل = واتاوارڻ، ماحول
پسگردائي = آس پاس.	ڪارگر = ڪمائتو	عناصر = جُزا
	شڌيڪرڻ = صاف ڪرڻ.	مبٽلا = قاتل (ورتل)

سوال ۱: هيئين سوالن جا ٿوري ۾ جواب لکو:-

- ۱) ڳوڻن جا رهوا سڀ شهرن ڏانهن ڇو ٿا وجٽ چاهين؟
- ۲) ڳوڻن جي آبهوا ڪھڙي هوندي آهي؟
- ۳) شهر وڌيڪ ڳٽيل ڇو ٿا بُلچدا وڃن؟
- ۴) وڻن پوکڻ مان ڪھڙا فائدا آهن؟
- ۵) شهرن جي آبهوا خراب ڇو ٿئي ٿي؟
- ۶) ماحول کي شد ڪرڻ لاءَ ڪھڙا اُپا و بدایا ويا آهن؟

سوال ۲: هینئين جا ضد لکو:-

شد، بدبوء، ويڪرا، نڪمان

سوال ۳: هینئين جون صفتون ڦاهيو:

صڪت، زهر، شهر، تندرستي،

هدايت: ماستر شاگردن کي ٻڌائيendo تم صڪتمند زندگي ۽ لاءِ چا چا ضروري آهي.

مشغولي: توهان پنهنجي ماحول کي صاف سُترو رکن لاءِ ڪھڙا اُپاءَ وٺندا؟ لکو.

پورڪ آپياس

(۱) مثال موجب خاكو پورو ڪريو.

غلط	صحيح	جملو
✗	✓	مثال:- وٺ پوٽا شهر جا ڦڻڙ آهن.
		واهڻن جي وقت به وقت ديڪم - ڀال ڪرڻ گهرجي.
		ندين جي ڪنارن تي واهڻ ڏوئڻ گهرجن.
		واهڻن جي غلاظنن جو آنداز (Pollution under controll) PUC دواران چڪاس ڪرائڻ گهرجي.
		جهنگلن کي ناس ڪرڻ سان برسات پوي ٿي.
		ڪارخاني وارن کي پنهنجي پسگردائي ۽ وٺ پوکن گهرجن.
		ڪادي رڏن لاءِ ڪائيون نه پارڻ گهرجن.
		ترئفڪ سگنلن تي واهڻن کي چالو ڪري نه رکن گهرجي.
		هوا جي غلاظنن سبب ڪالرا جي بيماري ٿئي ٿي.

(۲) سبق مان آهڙا پنج سنديءِ لفظ ڳولهي لکو، جيڪي هندي ڀاشا ۾ به ساڳيا لفظ ڪم آڻجئن تا.

مثال :- شُد، هوا....

(۳) گوزشور - آواز جي غلبيظائي ۽ بابت پنج - ست جُملا لکو.

فعل اُهو لفظ آهي. جنهن مان هئنط، ڪرڻ، سهٺ يا ٿيڻ جي معني نکري. فعل کانسواء جملو ڪابه معني نه ڏيکاري سگنهندو آهي.

١) **مثال طور:-** نانڪ آنڊ ڪائڻي ٿو.

هن سٽ ۾ فعل آهي ڪائڻي ٿو. اهو فعل ڪائڻ جو ڪم بڌائي ٿو.

٢) **جمنا خطا لکھيو.** (هن سٽ مان ڪرڻ جي معني نکري ٿي.)

هن سٽ ۾ فعل آهي لکھيو. اهو فعل لکھن جو ڪم بڌائي ٿو.

هيٺ ڏنل جملن مان فعل چونڊي لکو:-

١) جادوگر کيل ڏيکاري ٿو.

٢) رام ممبئي گھمن ويندو.

٣) شڪاريءَ شينهن ماريyo.

٤) سنيتا ڏاڙهون خريد ڪيا.

٥) هِرڻي دوڙي ٿي.

٦) نيتا زيتون ڪاڏو.

٧) چوڪريءَ سبق پڙھيو.

پاڻ ڪريان - پاڻ سڪان

'دورانديش' لفظ ۾ سمايل آڪرن مان ڪيترائي نوان لفظ نهي سگنهن تا. آهڙا نوان لفظ ڪم آڻي هيٺيان خال پيريو.

مثال: بيمار ٿيڻ تي ڊاڪٽر مريض کي دوا ڏيندو آهي.

١) راجيش جو ڪرڪيت ۾ شوق آهي.

٢) تي ڪڙڪو بُڏي مان تڪڙو ويس.

٣) وقت نه وجاء اسڪول ۾ ٿي ويندڻ.

٤) جهڙو ٽهڙو من.

٥) اسانجي ٽهڙو جو نالو پارت آهي.

٦) اسانکي هميشهه پنهنجي ديش جو ٽهڙو وڌائڻ گهرجي.

٧) ٿي.وي. ريديو، سنيما گهر ٽهڙو جا وسيلا آهن.

٨) تيز برسات سبب فوت بال جي راند ٽهڙو ڪئي ويئي.

٩) بُڍاپي ۾ رما بائيءَ جي ٽهڙو گھننجي ويئي.

١٠) بُڍاپي ۾ سفيد ٿي ويندا آهن.